

Tid Tisdagen den 17 maj 2022 kl. 17.00 – 17.10
Plats Bolindersalen, Tekniska nämndhuset
Justering Måndagen den 23 maj 2022, §§ 1-15, 18, 19

Omedelbart justerade paragrafer

Justering Tisdagen den 17 maj 2022, §§ 16, 17

Katarina Luhr

Felix Antman Debels

Närvarande

Beslutande ledamöter:

Katarina Luhr (MP) ordföranden

Torbjörn Erbe (M)
Fritz Lennaárd (M) §§ 1-11, 13-19
Jonas Nilsson (M)
Amelie Langby (M)
Patrik Silverudd (L)
Felix Antman Debels (S)
Jakob Sahlin (S)
Deniz Butros (V)
Tapani Juntunen (SD)

Tjänstgörande ersättare:

Isak Öhrlund (S) för Emilia Bjuggren (S) vice ordföranden
Per Hagwall (M) § 12 för Fritz Lennaárd (M)
Maja Boström (C) för Gunnar Caperius (C)
Maria Mustonen (V) för Rose-Marie Rooth (V)

Ersättare:

Per Hagwall (M) §§ 1-11, 13-19
Torbjörn Ebérus (M)
Maria Kihlström (M)
Kjell-Åke Karlsson (M)
Felix Schartner Giertha (MP)
Ulrika Hoff (KD)
Frida Bengtsson (S)
Frida Nehrfors Hultén (V)

Tjänstemän:

Förvaltningschefen Anna Hadenius, Gustaf Landahl, Fabian Lind, Daniel Persson, Elin Sandgren, Maria Svanholm, Emily Tjäder samt borgarrädssekreteraren Gabriel Dorrian Werner.

§ 1 Närvarorätt

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att medge närvarorätt vid dagens sammanträde till Elin Sandgren.

§ 2 Val av justerare och tid för justering

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden utser Felix Antman Debels (S) att tillsammans med ordföranden Katarina Luhr (MP) justera dagens protokoll.

Justering sker måndagen den 23 maj 2022.

§ 3 Anmälan av föregående protokoll

Protokoll 3/2022 från miljö- och hälsoskyddsnämndens sammanträde den 26 april 2022 anmäls.

§ 4 Anmälan av inkomna skrivelser till miljö- och hälsoskyddsnämnden

Inkomna skrivelser m.m. till miljö- och hälsoskyddsnämnden enligt förteckning från den 6 maj 2022 respektive den 17 maj 2022 anmäls.

§ 5 Anmälan av delegationsbeslut fattade inom miljöförvaltningen

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar enligt miljöförvaltningens förslag:

- 1 Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att godkänna redovisningen av delegationsbeslut fattade inom miljöförvaltningen från och med den 2 april 2022 till och med den 22 april 2022.

Handlingar i ärendet

Lista över delegationsbeslut ur ECOS för delegationsperioden 2022-04-02 – 2022-04-22.

§ 6

Anmälan av protokoll från rådet för funktionshinderfrågor

Protokoll 1/2022 från den 21 mars 2022 för miljö- och hälsoskyddsnamndens och fastighetsnamndens gemensamma råd för funktionshinderfrågor anmäls.

§ 7

Hälsoskyddstillsyn på skolor och förskolor 2021

Dnr 2022-7345

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnamnden beslutar enligt miljöförvaltningens förslag:

- 1 Miljö- och hälsoskyddsnamnden godkänner förvaltningens rapport.
- 2 Miljö- och hälsoskyddsnamnden överlämnar förvaltningens rapport till utbildningsförvaltningen, stadsdelarna Rinkeby-Kista, Enskede-Årsta-Vantör, Farsta, Bromma, Hässelby-Vällingby, Kungsholmen, Normalm, Östermalm, Skarpnäck, Skärholmen, Spånga-Tensta, Södermalm och Hägersten-Älvsjö samt Skolfastigheter i Stockholm AB.

Handlingar i ärendet

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Katarina Luhr (MP) finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.

Särskilt uttalande

Felix Antman Debels m.fl. (S) och Deniz Butros m.fl. (V) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

verksamheterna sådana brister gällande främst buller och ventilation att förvaltningen bedömde att uppföljning krävdes. För år 2020 är siffran hela 66 procent, och år 2021 55 procent.

Buller och höga ljudnivåer i skol- och förskolemiljö är sällan skadligt för hörseln men bullerexponeringen har betydelse för hälsan, livskvaliteten och inlärningen. Dålig luftkvalitet inomhus kan bland annat leda till besvär med ögon, näsa och hals samt astma och allergi. Att så stor andel av skolorna och förskolorna har bristfällig inomhusmiljö är mycket allvarligt.

Förvaltningen skriver att de genom tillsynen bidrar till att dessa brister successivt åtgärdas så att inomhusmiljön ständigt förbättras. Vi håller med om det, men menar att det inte räcker. Vi har flera gånger påtalat att detta problem är så pass omfattande att det även krävs proaktivt arbete. I den socialdemokratiska budgetmotionen för år 2022 satsar vi därför 2 miljoner kronor extra för mer proaktivt arbete för bättre miljö i stadens skolor och förskolor. Förvaltningen bör exempelvis kartlägga om vissa fastighetsägare missköter sitt ansvar för inomhusmiljön och inleda proaktiva samtal med viktiga fastighetsägare om hur lokalerna måste förbättras.

Förra mandatperioden startade miljöförvaltningen projektet Buller från fasta installationer i förskolor. Projektets syfte har varit att fokusera på den vanligaste anmärkningen som följs upp i miljöförvaltningens riktade tillsyn av förskolor, nämligen buller huvudsakligen från ventilationsanläggningar. Det är fastighetsägaren som har den faktiska och rättsliga rådgivningen att vidta åtgärder i byggnaden och dess ventilation. Det är glädjande att projektet lett till att samarbetet mellan stadens skolfastighetsbolag SISAB och miljöförvaltningen är mycket bra och att SISAB har förbättrat sina rutiner för genomförande av bullerreducerande åtgärder. Projektet är ett lyckat exempel på hur tillsynsarbete kan kompletteras med proaktivt arbete för att åstadkomma förbättringar.

Vi beklagar att projektet nu avslutats. Miljöförvaltningen skriver i projektrapporten att ett fortsatt arbete är nödvändigt för att en sund inomhusmiljö för förskolebarn ska kunna uppnås. Miljöförvaltningen bedömer därför att fortsatt tillsyn inom området är viktig och nödvändig, men att även informationsinsatser och ett utökat samarbete med förskoleverksamheter och fastighetsägare behövs. Vi håller med om detta och beklagar att förvaltningen inte får extra medel för att fortsätta inte bara med tillsynsarbetet utan också

med det proaktiva arbetet med inomhusmiljön i både förskolor och skolor.

§ 8

Anvisningar för nedgrävning av döda sällskapsdjur

Dnr 2022-8006

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar enligt miljöförvaltningens förslag:

- 1 Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att fastställa förvaltningens förslag till anvisningar för nedgrävning av döda sällskapsdjur enligt förvaltningens tjänsteutlåtande.

Handlingar i ärendet

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande från den 30 mars 2022.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Katarina Luhr (MP) finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.

§ 9

Uppföljning av åtgärdsprogram för buller år 2021

Redovisning av miljöförvaltningens årliga uppföljning av åtgärdsprogram för buller

Dnr 2022-8757

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar enligt miljöförvaltningens förslag:

- 1 Miljö- och hälsoskyddsnämnden godkänner rapporteringen av uppföljningen av stadens åtgärdsprogram för buller år 2021.
- 2 Miljö- och hälsoskyddsnämnden överlämnar rapporten till trafiknämnden.

Handlingar i ärendet

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande från den 25 april 2022.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Katarina Luhr (MP) finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.

Särskilt uttalande

Deniz Butros m.fl. (V) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Vänsterpartiet tackar för den årliga redovisningen av åtgärdsprogram för buller. Under hela mandatperioden har förvaltningen arbetat efter det Åtgärdsprogram för buller som antagits av majoriteten. Under del av mandatperioden har också förvaltningen behövt prioritera om på grund av covid-reglemente, vilket naturligtvis inte ifrågasätts.

Vänsterpartiet vill lyfta barnperspektivet i frågan om buller. Det saknas i staden ett barnhälsoperspektiv i ljud och bullerutredningar vid anläggning av områden med fritidshem och skola, samt bostäder. Folkhälsomyndigheten konstaterar att barn är känsliga för buller eftersom de hela tiden utökar sin språkliga förståelse och sitt ordförråd. Med anledning av detta måste barnperspektivet tas i beaktande vid framtida planering.

Åtgärdsprogrammet tar sikte på utomhusmiljöer. Miljöbalkens riktvärden ger en tydlig hänvisning till och det är styrdokument från 1996 och 2008 som ligger till grund för de åtgärder som planerats på de utemiljöer där barn vistas stor del av dygnet, i skolan eller på sitt fritids efter skolan upp till 9-10 h per dygn.

Det som saknas är ett grundläggande utredningsunderlag för hur barns hörsel och inlärning påverkas av den ljudmiljö de kommer vistas i. Citatet nedan kommer från ”Hälsoeffekter av buller och höga ljudnivåer” (Folkhälsomyndigheten, 2019 – 05–13, artikel 18070-1) Uttalanden om nyfödda och växande barn i F-3, men också äldre.

”Bullret får allt större effekt på arbetsprestationen ju längre tid som exponeringen varar. I vissa situationer är det möjligt att tillfälligt kompensera för bullrets negativa effekter genom att anstränga sig mer, men i förlängningen blir de utsatta personerna tröttare och får nedsatt koncentrationsförmåga och sämre arbetsresultat.

I en större kunskapssammanställning om omgivningsbuller och kognition från 2018 sammanfattas de effekter som

trafikbuller kan ge upphov till i form av försämrad inlärning och prestation. Enligt granskningen har alla studier hittills handlat om effekter hos barn, de flesta med fokus på bullerexponering i skolmiljön. De förmågor som studerats är tal- och läsförståelse, minnesfunktioner (både kort- och långtidsminne), uppmärksamhet, s.k. exekutiva funktioner såsom arbetsminne och problemlösningsförmåga, och resultat från standardiserade test. Starkast vetenskaplig bevisning fann man för samband mellan flygbuller över en viss ljudnivå och försämring av barnens tal- och läsförståelse, långtidsminne och resultat på standardiserade test.”

Riskgrupp för hörselskador

Även nedanstående citat är hämtat från Folkhälsomyndigheten.

”Barn betraktas som en särskild riskgrupp för hörselskador och i vissa djurförsök har nyfödda ungar visat större känslighet för hörselskador än vuxna djur. En anledning kan vara att barn har en kortare hörselgång, vilket gör att ljudet inte dämpas lika mycket innan det når trumhinnan. Vidare har barn inte lika stor kunskap om hur buller kan påverka dem, så beteendet och de bristande skyddsinstinkterna blir en risk i sig. Dessutom väljer barn inte alltid sin miljö själva, och kan vistas i miljöer utan att veta om att de kommer att exponeras för höga ljudnivåer”

Vi anser att utredningsarbetet behöver utökas vid anläggning och markexploatering. Dessutom måste faktiska mätningar på plats ske och följas upp. Endast då kan riktvärden efterlevas. Rutinmässiga kontroller ska ske i områden med omfattande projekt.

Bostäder och bostadsområden, vem kan välja?

På något sätt finns en grundsyn att bosätter man i sig i en stad eller anlägger staden bostäder vid en flygplats får den som väljer att bo där skylla sig själv. Vill Stockholms stad att staden skall fortsätta attrahera människor för att leva här, måste ett sådant absurt och åsiktsfärgat påstående bemötas med ny forskning och goda planutredningar.

Valmöjligheterna mellan mindre eller mer bullerutsatta lägen är väldigt begränsade. I det läge det är möjligt att begränsa buller och förebygga det är i utredningsfas och uppföljningsfas. Då fritids och förskola ofta anläggs av goda skäl nära bostäder, är det därför vår mening att barnhälsoperspektivet ska ingå som default, tillsammans med övrig utredning, som biotop och artskydd, markutredning etc. Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen är idag involverad, och

behöver stärkas med resurser för att kunna se till att barnhälsoperspektivet tas till vara som regel.

Sammanställningar av data efter insamling

De mätningar och utredningar som redovisas skall finna lätt tillgängliga för de förvaltningar som deltar i exploatering av mark. Redovisningarna ska ligga till grund för de val av planering och förebyggande åtgärder som krävs för att ett fullgott hälsoskydd för unga växande människor ska tas till vara. Idag vet vi att skolgårdar och barns lekytor i staden har stadigt minskat. Det innebär att mer verksamhet ska trängas på mindre ytor vid redan anlagda fritidshem och skolor. Vi tror att den långsiktiga effekten blir negativ för barns hälsoutveckling, och redan finns studier utförda där stressrelaterade symptom som vid buller av olika slag, påverkar hälsa och livslängd negativt. När studier och kunskap finns anser vi att det är vårt ansvar att agera efter vårt bästa vetande med sikte på de unga stockholmarna nu och i framtiden.

Inrätta en samordnare för barnhälsoskydd vid markexploatering.

I dagsläget är klimatomställningen en metod som ska genomsyra kommunal verksamhet. För vem vi bygger staden det vill säga framtida stockholmare, behöver vi se till att hälsoskydd lyfts i åtgärder och med tydligt sikte på de ungas stadsmiljö. Komplexiteten i staden ökar, då behöver vi verktyg som motsvarar våra högt ställda ambitioner. Ljudmiljöer är lätta att glömma i arbetet, då vuxna människor ofta utgår från sina förutsättningar att sortera i ljudmiljöer som barn saknar.

§ 10

Miljötillsyn av livsmedelsindustri 2021

Redovisning av miljöförvaltningens rapport

Dnr 2022-8491

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar enligt miljöförvaltningens förslag:

- 1 Miljö- och hälsoskyddsnämnden godkänner rapport om miljötillsynen av livsmedelsindustrier 2021.
- 2 Miljö- och hälsoskyddsnämnden överlämnar rapporten till de verksamhetsutövare i branschen som omnämns i rapporten.

Handlingar i ärendet

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande från april 2022.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Katarina Luhr (MP) finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.

§ 11**Tillsynen av förorenade områden år 2021****Redovisning av miljöförvaltningens rapport**

Dnr 2022-9187

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar enligt miljöförvaltningens förslag:

- 1 Miljö- och hälsoskyddsnämnden godkänner Rapport om tillsynen av förorenade områden år 2021.
- 2 Miljö- och hälsoskyddsnämnden överlämna rapporten till Länsstyrelsen i Stockholms län och exploateringskontoret för kännedom.

Handlingar i ärendet

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande från den 28 april 2022.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Katarina Luhr (MP) finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.

Särskilt uttalande

Felix Antman Debels m.fl. (S) och Deniz Butros m.fl. (V) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Stockholms stad har enligt länsstyrelsen 48 förorenade områden med den högsta riskklassen som innebär störst risk för människors hälsa och miljö. Dessa platser måste saneras.

Idag saneras förorenade områden oftast i samband med exploatering och därför är stadsbyggandet ett viktigt redskap för ett giftfritt Stockholm. För att få en giftfri stad måste sanering ske även av områden där det inte ska byggas.

Förvaltningen skriver att arbetet med tillsyn inom förorenade områden i huvudsak är händelsestyrt och att det är ett högt tryck på inkommande handlingar för både pågående och nya ärenden. Utöver det finns en ärendeskuld från tidigare år, som förvärrats på grund av hög personalomsättning. Detta visar att det krävs resursförstärkning inom området för att endast klara av att arbeta ikapp ärendeskulden och hantera det händelsestyrda ärendeflödet.

Det gläder oss att förvaltningen ändå ser framför sig att de ska kunna påbörja ett mer proaktiva arbete. Detta arbete ska innehålla en genomgång av länsstyrelsens identifierade förorenade områden och framtagande av en prioriteringslista för områden som behöver undersökas och eventuellt åtgärdas.

För att förvaltningen ska klara av att hantera ordinarie händelsestyrda ärendeflöde och dessutom kunna arbeta mer proaktivt behövs en rejäl resursförstärkning. Med dagens politik kommer områden som inte är föremål för exploatering annars förbli giftiga. En tidplan och finansieringsplan för sanering av stadens mest förorenade områden måste tas fram.

En stor del av stadens giftigaste områden består av båtuppläggningsplaster (30 av 48 stycken) där folk ofta vistas, både barn och vuxna. Stadens arbete för att minska användningen av giftiga båtbottnfärger är alltså avgörande för vår miljö. Under förra mandatperioden inledes ett viktigt arbete med tillsyn av båtklubbar med inriktning på minskad användning av skadliga båtbottnfärger. Majoriteten har dock tagit bort finansieringen för detta arbete. Det är viktigt att arbetet fortsätter och att nämnden är pådrivande för att fasa ut skadliga båtbottnfärger, något som också måste ske på nationell nivå och i samverkan med branschen.

Förvaltningen har sedan år 2016 drivit ett projekt där metallhalterna på båtskroven mättes, men projektet avvecklades tyvärr år 2020. Under projektet framkom att mätningarna utgjorde ett mycket bra stöd för båtklubbarna, både för att bibehålla engagemang hos sina medlemmar och för att kunna prioritera vilka båtskrov som behövde saneras först. Det är bra att förvaltningen ska utöka arbetet med tillsyn, men det räcker inte. Under programperioden behövs

också ett förebyggande arbete med båtklubbarna utifrån lärdomarna från projektet som vi beklagar avslutades.

§ 12

Tillsynen av avfallsanläggningar och verksamhetsavfall år 2021

Redovisning av miljöförvaltningens områdesrapport för avfall

Dnr 2022-8882

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar enligt miljöförvaltningens förslag:

- 1 Miljö- och hälsoskyddsnämnden godkänner tillsynsrapporten för avfall för år 2021.

Handlingar i ärendet

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande från den 26 april 2022.

Nämndens behandling av ärendet

Jäv

Fritz Lennaárd (M) har på grund av jäv inte deltagit i eller varit närvarande vid handläggningen av detta ärende.

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Katarina Luhr (MP) finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.

Särskilt uttalande

Felix Antman Debels m.fl. (S) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Tillsynsområdet avfallsanläggningar och verksamhetsavfall omfattar tillsyn av anläggningar som har som sin huvudsakliga sysselsättning att sortera, behandla, mellanlagra eller på annat sätt hantera avfall och farligt avfall. Området omfattar också tillsyn av annan avfallshantering t.ex. hantering av rivningsavfall.

I stadens avfallsplan står klart och tydligt att den enskilt största volymen avfall som hanteras i kommunen är bygg- och anläggningsavfall. En stor del av den rivning och sanering som görs i Sverige utförs i Stockholmsregionen. Under två

veckor i augusti 2020 låg det projekt för ca 500 miljoner kronor ute på marknaden för förfrågan. Det är oerhört viktigt att dessa rivningar sker på ett korrekt sätt så att miljöfarligt avfall inte hamnar i naturen. Idag finns dock oseriösa aktörer som vinner upphandlingar eftersom de dumpar priserna genom att inte hantera och redovisa avfallet på rätt sätt. Förvaltningen skriver att det är svårt att följa att det som blir farligt avfall vid rivning lämnas till en godkänd mottagare. Hur avfallet sedan behandlas hos mottagaren och hur avfallet slutligen destrueras eller återvinns kontrollerar inte miljöförvaltningen.

Miljöförvaltningen har tidigare själva sagt att det inom avfallsområdet finns en utbredd fuskproblematik. Samtidigt är området komplext och omfattande vilket gör tillsynen särskilt kostnadskrävande eftersom ansvarig verksamhetsutövare ofta visar sig sakna tillgångar. Dessutom är ansvarsfrågan i sig en del i hela fuskproblematiken.

Vi socialdemokrater menar att staden måste förbättra sin kontroll över miljöfarligt avfall. Förvaltningen gör idag endast ett fåtal tillsynsbesök vid rivningar, cirka 10 per år, och har under år 2021 inte stött på någon alarmerande brist i hanteringen. Samtidigt vet vi att det finns stora brister hos oseriösa aktörer, i september 2020 anhölls ägarna till ett av de största återvinningsföretagen för grovt miljöbrott. Tillsynsarbetet är viktigt och behöver utökas. Socialdemokraterna har därför lämnat in motionen *Förbättra stadens kontroll av bygg- och rivningsavfall* med förslag på hur arbetet måste förbättras. Vi välkomnar att förvaltningen hörsammat angelägenheten i att förbättra arbetet och nu identifierar kartläggning och spårning av illegal avfallsverksamhet som exempel på kommande tillsynsbehov inom avfallsområdet. Vi hoppas att det arbetet blir av.

Deniz Butros m.fl. (V) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Vänsterpartiet välkomnar redovisningen av arbetet inom avfallsområdet år 2021 och det är positivt att stadens verksamhetsutövare i stort följer sina tillstånd och gör åtgärder för att förbättra dagvattenhanteringen. Redovisningen gör det dock svårt att få en statistisk översyn över tillsynen eftersom en sammanfattning av antal tillsynsbesök saknas i tjänsteutlåtandet och den fullständiga redovisningen. En enkel tabell eller matris hade varit betydligt mer transparent.

Hantering av avfall är delvis ett mått på hur cirkulär Stockholm och ekonomin är. Samtidigt pekar årets redovisning på att cirkulära flöden är ovanligt bland rivningsprojekten. Låg efterfrågan på recirkulerat material och låg kvalitet pekas ut som två faktorer till detta. Stockholm stad kan underlätta i detta hänseende genom att i upphandlingar efterfråga recirkulerat material kontra jungfruligt. På så vis skapas en efterfråga och kvaliteten förbättras. Den cirkulära handlingsplan som staden tagit fram berörde inte byggavfall – något Vänsterpartiet kritiserat. Det blir särskilt viktigt att hantera frågorna eftersom bygg- och anläggningsavfall är största volymen avfall som hanteras i staden.

Avfall kan ses som ett problem om man inte vet vad man ska göra av det. Avfall kan också ses som en tillgång om man har en tydlig idé om hur det kan återanvändas/återvinnas eller på annat sätt cirkulera. För att Sverige ska bli mer cirkulärt behövs att avfall snarare ses som en tillgång än ett problem och då behöver fler företag ta ansvar för sitt ”avfall” och hitta nya användningsområden för detta. Tyvärr är ansvaret för avfallet idag mycket oklart, vilket inte minst stadens process mot appen Tiptapp visat, och det öppnar upp för oseriösa aktörer. Det skadar inte bara övergången till en cirkulär ekonomi utan är ett direkt hot mot vår stads miljö och natur. Vänsterpartiet är enigt med redovisningens påpekande att tillsyn av avfallstransportörer och kartläggning och spårning av illegal avfallsverksamhet behövs.

Det är oroande att platser lämpliga för upplagning av snö blir färre och färre och, som redovisningen också påpekar. Vi är medvetna om att det är svårt att hitta lämpliga ytor för snöhantering. Därför är Vänsterpartiet positivt till att miljöförvaltningen och trafikkontoret inlett ett samarbete i linje med uppdraget i *Handlingsplan mot nedskräpning på land och i vatten, 2021-2024*.

§ 13

Tillsyn av kemisk industri 2021

Redovisning av miljöförvaltningens rapport

Dnr 2022-9102

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar enligt miljöförvaltningens förslag:

- 1 Miljö- och hälsoskyddsnämnden godkänner rapporten ”Tillsynsrapport Kemisk industri 2021”.
- 2 Miljö- och hälsoskyddsnämnden överlämnar rapporten till branschorganisationerna IKEM, KTF, STOR och Lif, samt till de verksamhetsutövare som omnämns i rapporten.

Handlingar i ärendet

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande från den 25 april 2022.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Katarina Luhr (MP) finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.

§ 14

Rapportering av energianvändning och växthusgasutsläpp 2020 och 2021

Dnr 2022-8329

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar enligt miljöförvaltningens förslag:

- 1 Miljö- och hälsoskyddsnämnden godkänner avrapportering av energianvändning och växthusgasutsläpp 2020 och 2021.

Handlingar i ärendet

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande från den 25 april 2022.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Katarina Luhr (MP) finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.

Särskilt uttalande

Felix Antman Debels m.fl. (S) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Stockholm är och ska fortsätta vara en internationell förebild inom klimat- och miljöarbetet. Konsekvenserna av klimatförändringarna måste mötas med en radikal politik för att minska vår miljöbelastning och vårt uttag av jordens resurser.

Totalt har klimatpåverkan för Stockholms stad mer än halverats sedan 1990. Den främsta minskningen har skett i uppvärmningssektorn där utsläppen har minskat med ungefär 75 procent. Den största förklaringen till detta är omställningen till förnybara bränslen inom fjärrvärmerna.

Det är glädjande att utsläppen fortsätter att minska och att utsläppen för år 2020 är lägre än stadens klimatbudget. Om utsläppsminskningarna fortsätter i samma takt som 2019 och 2020 kommer etappmålet på högst 1,5 ton CO₂e per invånare till och med år 2023 att nås. Vi oroas dock över att utsläppsminskningen år 2021 från transporter endast beror på att flyg och sjöfart fortfarande är kraftigt påverkat av coronapandemin. Vägtransporterna har istället ökat både år 2020 och år 2021.

För att minska växthusgasutsläppen är vägtrafikutsläppen särskilt viktiga att adressera de kommande åren. Medan andra samhällssektorer minskar sin miljöpåverkan ökar utsläppen från vägtrafiken. Vägtrafiken står nu för mer än 50 procent av växthusgasutsläppen i Stockholm och förvaltningen skriver att transportsektorn är den största utmaningen för att nå fossilfrihet i Stockholm. Vi har gång på gång påpekat att det därför är angeläget med särskilt långtgående krav för just trafiken. Att arbeta för att vända denna trend är en av stadens viktigaste uppgifter.

Ändå tar den grönbå majoriteten inte fram några åtgärder för att vända denna trend. För att ge ett exempel: klimathandlingsplanen saknar åtgärder motsvarande 84 100 ton för vägtrafiken. Det är inte acceptabelt och visar på en alldeles för låg ambitionsnivå. Det politiska styrets svar var att istället att meddela att de ska ta fram en egen handlingsplan för minskade utsläpp från vägtrafiken. Men det är ett arbete som gång på gång skjuts på framtiden. Det görs helt enkelt inte. Det är hittills bara ord om att något ska göras. Det verkar varken finnas ambition eller vilja att driva på arbetet för att minska utsläppen från vägtrafiken.

I rapporten kan vi läsa att utsläpp av metan och lustgas från avloppsreningssystemet samt läckage från gasnätet inte ingår i systemgränserna för stadens utsläppsberäkningar trots att de

är betydande. När stadens klimathandlingsplan var ute på remiss lyfte vi (och även Naturvårdsverket och Stockholm Vatten och Avfall) att dessa utsläpp måste tas med i stadens beräkningar. Majoriteten valde dock att ignorera detta. Det gläder oss dock att förvaltningen trots detta särredovisar dessa utsläpp från och med årets uppföljning.

I rapporten kan vi läsa att läckagen av metan från ledningsnätet gav utsläpp på cirka 33 800 ton koldioxidekvivalenter år 2021, en ökning sedan förra året. Läckaget är mångdubbelt större än utsläppen vid förbränningen av gas. Metan är dessutom en mycket effektivare växthusgas än koldioxid även om den stannar kortare tid i atmosfären. Vi menar att det är oacceptabelt att vi inte låtsas om ett så stort utsläpp i utsläppsberäkningar och klimatbudget. För att få rättvisande siffror måste detta korrigeras så att även läckaget ingår i beräkningarna. Åtgärder måste specificeras för hur läckage kan minimeras och elimineras. Vi håller med Stockholm Vatten och Avfall som i sitt remissvar på klimathandlingsplanen skrev att ”De stora utsläppen från nätet motsvaras svårligen av dess begränsade nytta. Stadsgas innehåller dessutom naturgas och det är en stor fossil källa som borde åtgärdas.”

I staden finns också stora metanutsläpp vid Henriksdals reningsverk och Bromma reningsverk. Utsläppen var 16 000 ton koldioxidekvivalenter år 2021. Även dessa borde tas med i beräkningarna av växthusgasutsläpp och åtgärder för att minska utsläppen specificeras.

Deniz Butros m.fl. (V) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Vänsterpartiet välkomnar att stadens utsläpp av växthusgaser per capita är något lägre 2021 än föregående redovisningsperiod.

Enligt miljöprogrammets etappmål för perioden 2020-2023 ska stadens växthusgasutsläpp minska till högst 1,5 ton CO₂e per invånare till och med 2023. Detta inkluderar även utsläpp inom stadens geografiska område. Statistiken är mycket viktig för att kunna följa upp Sveriges åtagande i Parisavtalet. Eftersom det är allmänt känt att ekonomiska förutsättningar påverkar individens klimatpåverkan på global och nationell nivå hade Vänsterpartiet velat se en redovisning utifrån inkomst mellan stockholmarna. Genom att synliggöra hur olika inkomstgrupper påverkar klimatet kan nya strategier och åtgärder identifieras.

Förvaltningen redovisar att vissa transportrelaterade utsläpp minskat 2020 och 2021 men att dessa utsläppsminskningar med högsta sannolikhet är relaterade till coronapandemin. För att Sveriges och Stockholms klimatmål ska nås måste privatbilismen förändras i grunden och ett normskifte från egen bil till kollektivtrafik, cykel och gång måste ske i storstäder. Med ett väl utbyggt kollektivtrafiknät, goda cykelmöjligheter och en relativ närhet mellan bostäder och arbetsplatser borde Stockholm leda utvecklingen från bilism. Att mycket stora beteendeförändringar kan ske på kort tid visade coronapandemin – staden bör undersöka hur exempelvis ökad cykling under pandemin kan fortgå även efteråt.

Precis som rapporteringen beskriver inkluderas inte stockholmarnas konsumtion av varor och tjänster i utsläppsstatistiken. De konsumtionsbaserade utsläppen för genomsnittssvensken är cirka 9 ton per år. Med tanke på att de konsumtionsbaserade utsläppen är nära kopplat till inkomst är det inte osannolikt att de är något högre för stockholmarna. För att ge en mer rättvisande bild av stockholmarnas utsläpp bör staden arbeta för att inkludera konsumtionsbaserade utsläpp i statistiken. Det möjliggör såväl uppföljning som riktade satsningar för att minska utsläppen, även om de inte sker inom kommunens gränser.

§ 15

Klimatpåverkan från byggmaterial/byggprocess Avrapportering av stadens arbete med minskning av klimatpåverkan från byggmaterial/byggprocess

Dnr 2022-6715

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar enligt miljöförvaltningens förslag:

- 1 Miljö- och hälsoskyddsnämnden godkänner förvaltningens avrapportering.

Handlingar i ärendet

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande från den 25 april 2022.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Katarina Luhr (MP) finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.

Särskilt uttalande

Felix Antman Debels m.fl. (S) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Det är med stort intresse vi läser avrapporteringen av stadens arbete med minskning av klimatpåverkan från byggmaterial/byggprocess.

Vi har tidigare krävt en strategi för klimatneutral bygg- och anläggningssektor till år 2040, som tydligare tar sig an även byggprocessens klimatpåverkan. Vi behöver se till hela livscykeln och skyndsamt identifiera betydande utsläppsminskningar som kan ske i närtid. Ett förslag i motionen handlar om att staden ska tillämpa ett livscykelperspektiv vid nybyggnation. I Socialdemokraternas budgetmotion står också att exploateringsnämnden ska ställa krav på klimatberäkningar i form av funktionskrav (kg CO₂e/m² BTA) vid nyproduktion av byggnader och anläggningskonstruktioner.

Majoriteten har dock avfärdat förslagen och istället initierat mindre projekt så som fossilfria byggarbetsplatser och minskat byggavfall. Dessa projekt är inte dåliga, men vår poäng är att det är bättre, mer effektivt och mer framgångsrikt att ta ett helhetsgrepp om frågan istället för att arbeta med många splittrade småprojekt.

Det gläder oss därför att miljöförvaltningen arbetar i linje med våra förslag. Det är mycket glädjande att staden redan nu har verktyg för att kraftigt kunna minska klimatpåverkan från stadens byggande verksamheter. Nu måste arbetet växla upp med att bredda stadens klimatarbete mot ytterligare minskad klimatpåverkan från byggprocessen och utveckling av fossilfria byggprocesser.

Slutligen vill vi också påpeka att majoritetens fokus på att minska byggtakten varken ökar omställningstakten i byggsektorn eller leder till fler klimatsmarta bostäder.

§ 16

Remiss av Stockholms stads strategi för fritidsbåtlivet (KS 2022/333)

Dnr 2022-7513

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar enligt miljöförvaltningens förslag:

- 1 Miljö- och hälsoskyddsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
- 2 Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Handlingar i ärendet

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande från den 19 april 2022.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Katarina Luhr (MP) finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.

Särskilt uttalande

Felix Antman Debels m.fl. (S) och Deniz Butros m.fl. (V) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Stockholm är byggt på öar i mötet mellan Östersjön och Mälaren. Båtlivet har därför i århundraden präglat Stockholm. Det strategiska läget har historiskt varit en grund för Stockholms ekonomiska utveckling och det var med båt man tog sig mellan malmarna. Även om båtlivet har förändrats är läget vid vattnet fortfarande av stort värde för staden och stockholmarna. Våra vatten trafikeras av alltifrån kryssningsfartyg och godsfartyg till fritidsbåtar, bastuflostrar och kajaker. Längs vattnen har vi några av våra viktigaste rekreativstråk med långa sammanhängande strandpromenader. På sommaren fylls stränder, klippor och bryggor med badande stockholmare och besökare.

Det är viktigt att staden tar tillvara och utvecklar tillgången till Stockholms unika vattenkontakt. Vi välkomnar därför förslaget till strategi för fritidsbåtlivet.

I strategin kan vi läsa att fritidsbåtarna uppskattas som en del av stadsbilden även för dem som inte har en båt. Det står också att fritidsbåtlivet skapar fina mötesplatser och aktiviteter i vattenrummet och längs med stränderna. Vi delar delvis denna bild, men menar att mer kan göras för att

tillgängliggöra både båtliv och bryggor för stockholmarna. Relativt få stockholmare har trots allt tillgång till en egen båt.

Idag är småbåtshamnar i många fall otillgängliga för allmänheten, samtidigt som de tar värdefulla platser i anspråk. Bryggor spärras inte sällan av med gallergrindar, stängsel och taggtråd. För den majoritet av stockholmarna som inte äger någon båt är värdet av sådana bryggor begränsat. Vi vill därför se en skärpning av strategins åtgärd om att föra dialog med berörda båtklubbar om hur båtområden kan öppnas upp för att öka tillgängligheten till attraktiva strand- och parkområden. Det kan handla om att öppna upp bryggor för allmänheten, att öppna upp låsta grönytor eller att öppna upp klubbstugor för caféer. Att äga en båt bör inte vara en exklusiv biljett för att få vistas på vissa av stadens ytor.

Utvecklingen med båtpooler är i det här avseendet glädjande. Att kunna hyra olika sorters båtar, alltifrån några timmar till veckovis, är en utveckling som kan möjliggöra för fler att ta del av fritidsbåtlivet utan att själv äga en båt.

Vi välkomnar det övergripande målet om att skapa förutsättningar för fler småbåtshamnar, gästhamnar och daghamnar. Det är positivt och viktigt att många båtbyggare drifas av föreningar som håller kostnader nere och möjliggör för fler oavsett ekonomi att kunna ha båt.

Det är dock viktigt att nya hamnar inrättas på ändamålsenliga platser. Utgångspunkten måste vara att öka stockholmarnas tillgång till vattennära rekreation. Ibland kan det handla om att anlägga en ny badplats, att utveckla ett vattennära parkområde eller att anlägga en ny småbåtshamn. Nya hamnar ska anläggas på platser och sätt som öppnar upp snarare än hindrar vattennära rekreation för stockholmarna. Att bara ha som mål att öka antalet hamnar kan vara ett alltför trubbigt mål. På varje ny plats måste olika värden vägas mot varandra.

För att öppna upp befintliga båtuppläggningsplatser och båthamnar behöver mark saneras. Stockholms stad har enligt länsstyrelsen 48 förorenade områden med den högsta riskklassen som innebär störst risk för människors hälsa och miljö. En stor del av dessa är båtuppläggningsplatser (30 av 48 områden). De allra giftigaste platserna i staden är alltså oftast båtuppläggningsplatser. Staden måste ta fram en tidplan och finansieringsplan för sanering av dessa.

I strategin saknas det också resonemang om hur nya fritidsbåtshamnar och båtuppläggningsplatser ska tillskapas

utan att marken och sedimenten blir förorenade. Det måste ställas krav på verksamheten och på de båtar som flyttas dit.

Användningen av giftiga båtbottnfärger måste minska. Under förra mandatperioden inleddes ett viktigt arbete med tillsyn av båtklubbar med inriktning på minskad användning av skadliga båtbottnfärger. Majoriteten har dock tagit bort finansieringen för detta arbete. Vi menar att arbetet behöver fortsätta och att miljö- och hälsoskyddsnamnden ska vara pådrivande för att fasa ut skadliga båtbottnfärger, något som också måste ske på nationell nivå och i samverkan med branschen. Stockholms stad bör också främja tillkomsten av fler båtbottentvättar.

Miljöförvaltningen har sedan år 2016 drivit ett projekt där metallhalter på båtskroven mättes. Projektet avvecklades tyvärr år 2020. Under projektet framkom att mätningarna utgjorde ett mycket bra stöd för båtklubbarna, både för att bibehålla engagemang hos sina medlemmar och för att kunna prioritera vilka båtskrov som behövde saneras först. Staden behöver bedriva ett förebyggande arbete med båtklubbarna utifrån lärdomarna från projektet.

Vi vill också påpeka att strategin saknar jämställdhets- och tillgänglighetsperspektiv. Till skillnad från övriga strategier och program saknas det en redogörelse för vilka målgrupper som tar del av strategins åtgärder. En viktig sak att ha med sig i arbetet är att strandbad står högt upp på listan över fritidsaktiviteter hos flickor (enligt Stockholms stads strategi för ett rörligt friluftsliv). En annan är att styrelserna för landets 900 båtklubbar består till stor majoritet av män. Strategin behöver ta upp åtgärder för att i dialog med båtklubbarna öka jämställdheten och tillgängligheten.

Slutligen vill vi framföra att strategin behöver ha ett start- och slutdatum, precis som stadens andra strategier och handlingsplaner. Datumsatta strategier är viktiga för ansvarsutkrävandet och utgör en naturlig tidpunkt då det övergripande arbetet med strategin utvärderas. Ett slutdatum kan även sätta press på styrande majoriteter att agera i frågorna. Detta saknas i strategin för fritidsbåtlivet och riskerar alltså att försvåra uppföljningen av målen i den.

§ 17

Projektansökan - Fokus på PFAS i Östra Mälarens vattenskyddsområde

Dnr 2022-9676

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar enligt miljöförvaltningens förslag:

- 1 Miljö- och hälsoskyddsnämnden godkänner att förvaltningen deltar i ansökan för projektet Fokus på PFAS i Östra Mälarens vattenskyddsområde.
- 2 Miljö- och hälsoskyddsnämnden uppdrar åt förvaltningschefen att teckna erforderliga avtal för förvaltningens medverkan enligt förvaltningens tjänsteutlåtande.
- 3 Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Handlingar i ärendet

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande från den 19 april 2022.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Katarina Luhr (MP) finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.

§ 18**Upphandling av ramavtal för ansvarsutredningar gällande förorenad mark**

Dnr 2022-9153

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar enligt sitt förslag:

- 1 Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att låta ärendet utgå.

§ 19 Förvaltningschefens information

Förvaltningschef Anna Hadenius informerar om kommande tjänstemannaseminarium om miljöprogrammet. Nämnden kommer att få återkoppling om detta inom kort.

Vid protokollet

Fabian Lind